

Навчально-науковий психології та соціального захисту
Кафедра практичної психології та педагогіки

СИЛАБУС
навчальної дисципліни «Педагогіка»

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Педагогіка
Статус дисципліни	нормативна
Рівень вищої освіти, форма навчання	перший (бакалаврський), денна та заочна форми
Освітньо-професійна програма	Практична психологія
Спеціальність	053 «Психологія»
Рік навчання, семестр	1-й рік (2 семестр)
Мова викладання	українська
Викладач	Литвин Андрій Вікторович, д-р пед. наук, професор, професор кафедри практичної психології та педагогіки
E-mail	a.lytvyn@ldubgd.edu.ua
Сторінка курсу в ВУ	http://virt.ldubgd.edu.ua/course/view.php?id=1609&notifyeditingon=1
Консультації	Згідно розкладу консультацій кафедри практичної психології та педагогіки

2. Анотація до курсу

2.1. Місце дисципліни в програмі навчання. Педагогіка виявляє найбільш стійкі й істотні зв'язки, відношення між навчанням, вихованням, розвитком і морально-психічною підготовкою людей, а також різних соціальних груп. Ці зв'язки і відношення постають як найважливіші та необхідні умови, що забезпечують ефективність і раціональність освітньої (навчально-виховної) діяльності. Педагогіка вивчає процеси виховання, навчання та розвитку людини лише у властивих їй межах, розглядає у цих процесах тільки педагогічний аспект. Вона досліджує те, на яких загальнопедагогічних засадах, за допомогою яких засобів навчально-виховної роботи потрібно будувати освітній процес, виховання та навчання людей різних вікових груп у закладах освіти, в усіх типах установ, організацій і трудових колективів. Курс «Педагогіка» належить до гуманітарних дисциплін, пов'язаних із пізнанням і використанням особистісного потенціалу здобувачів освіти у процесі навчання, виховання, оволодінням соціальним досвідом. Вивчення дисципліни «Педагогіка» спрямоване на формування у здобувачів вищої освіти знань щодо

закономірностей навчання, виховання та розвитку людської особистості, структури і механізмів освітнього процесу, розроблення на цій основі теорії та технології навчання й виховання як організованого освітнього (педагогічного) процесу, його змісту, принципів, організаційних форм, методів і прийомів.

Предметом педагогіки є об'єктивні педагогічні закономірності освіти, навчання, виховання, розвитку та професійної підготовки молоді, а також реальна суспільно-виховна практика формування підростаючих поколінь, особливості й умови організації педагогічного процесу, органічно пов'язані із законами розвитку суспільних відносин і конкретно-історичними реаліями.

Загалом педагогіка як наука розробляє теорію та методику (технологію) організації педагогічного процесу, шляхи удосконалення діяльності педагога (педагогічну діяльність) і різних видів діяльності здобувачів освіти (учнів, студентів, слухачів), а також стратегію і способи їхньої взаємодії.

2.2. Пререквізити і постреквізити дисципліни. Навчальна дисципліна «Педагогіка» вивчається в тісному зв'язку зі змістом дисциплін «Філософія», «Загальна психологія», «Вікова психологія», «Соціальна психологія», «Педагогічна психологія», «Методика викладання психології», «Навчальна практика», що сприяє створенню цілісного та несуперечливого уявлення про зміст професійної діяльності психолога, предмет психології як науки та її завдання як практичної діяльності.

Набутий здобувачами освіти під час вивчення дисципліни «Педагогіка» фрагмент професійного досвіду у вигляді загальних і фахових компетентностей, системи знань, умінь, навичок, норм і цінностей є теоретичним і практичним підґрунтям подальшого опанування професією, вивчення усього циклу обов'язкових і вибіркокових освітніх компонентів професійної теоретичної та практичної підготовки і виконання освітньо-кваліфікаційних робіт.

3. Мета і завдання курсу

3.1. Метою навчальної дисципліни «Педагогіка» є формування в майбутніх психологів систематизованих психолого-педагогічних уявлень про систему освіти, знань про методологічні основи педагогіки, дидактику як теорію освіти і навчання, теорію і практику виховання; формування у майбутніх фахівців системного педагогічного мислення, вироблення необхідних умінь і навичок щодо організації та моделювання освітнього процесу, самооцінки й самоаналізу педагогічних явищ і ситуацій, професійно-педагогічної свідомості, а також, теоретичних знань і практичних умінь здійснювати психологічний супровід навчальної діяльності.

3.2. Завдання:

- ознайомити курсантів і студентів із найважливішими нормативними документами про освіту, сучасними педагогічними ідеями та теоріями;
- забезпечити оволодіння категорійним апаратом педагогіки;
- пробудити інтерес до педагогічної психології як науки;
- сформувати уявлення про сутність, зміст і структуру навчання та виховання, про суб'єктів педагогічного процесу та розвиток особистості під час навчальної діяльності;
- ознайомити із сучасними підходами до організації освітнього процесу, основними принципами та освітніми технологіями;
- розвинути педагогічне мислення та сформувати основні принципи культури педагогічного спілкування та взаємодії;
- усвідомити ключові явища педагогічної психології в їх основних характеристиках і закономірностях;
- навчити теоретично обґрунтовано описувати і пояснювати реальні педагогічні ситуації, виділяючи в них педагогічні завдання;
- виробити у студентів навички організації самостійної роботи у процесі навчання;

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

• виробити у студентів первинні навички дослідницької роботи, навички професійної рефлексії (самооцінки), виховати потребу самостійно поповнювати педагогічні знання.

3.3. Компетентності:

Загальні компетентності:

- ЗК04 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК08 Навички міжособистісної взаємодії.

Фахові компетентності:

- ФК02 Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.
- ФК11 Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

3.4. Програмні результати навчання:

- РН03 Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.
- РН04 Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.
- РН10 Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.
- РН15 Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

4. Формат і обсяг курсу

Формат курсу	Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з чотирьох змістових модулів, які є логічно завершеними, відносно самостійними, цілісними частинами, засвоєння яких передбачає опанування та перевірку рівня засвоєння 16 тем У процесі вивчення курсу здобувачі вищої освіти також повинні брати активну участь в обговоренні дискусійних питань, вирішувати індивідуально й у групі проблемні ситуативні завдання.
Обсяг дисципліни:	6 кредитів / 180 академічних годин, з яких: лекцій 32 години, семінарів 32 години, самостійної роботи 116 годин (заочна форма: лекцій 4 години, семінарів 4 години, самостійної роботи 172 годин).
Форми навчання	лекції, семінарські заняття, консультації, самостійна робота (в тому числі виконання здобувачами освіти індивідуальних завдань у позааудиторний час).

5. Тематика та зміст курсу

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	сем	лаб	с.р.		л	сем	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
<u>Змістовий модуль 1.</u> Загальні засади педагогіки										
Тема 1. Педагогіка як наука про освіту.	16	2	2		12	16	1			15
Тема 2. Розвиток і формування особистості.	12	2	2		8	12				12
Тема 3. Вікова періодизація та індивідуальні особливості розвитку особистості.	12	2	2		8	12		1		11
<u>Змістовий модуль 2.</u> Історія педагогіки										
Тема 4. Розвиток педагогічних ідей у Європі.	20	4	4		12	20	1			19
Тема 5. Історія українського шкільництва та педагогіки.	20	4	4		12	20		1		19
<u>Змістовий модуль 3.</u> Дидактика (теорія навчання)										
Тема 6. Розвиток і сучасні проблеми дидактики.	12	2	2		8	12				12
Тема 7. Освітня система України та зміст освіти.	16	2	2		12	16	1			15
Тема 8. Структура навчального процесу, дидактичні закономірності та принципи.	12	2	2		8	12				12
Тема 9. Форми і методи навчання. Сучасні освітні технології.	16	4	4		8	16		1		15
<u>Змістовий модуль 4.</u> Теорія виховання										
Тема 10. Виховання як складова педагогічного процесу. Зміст і структура виховного процесу.	16	2	2		12	16	1			15
Тема 11. Основні закономірності та принципи виховання.	12	2	2		8	12				12
Тема 12. Методи і форми виховної роботи.	16	4	4		8	16		1		15
	180	32	32		116	180	4	4		172

6. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Загальні засади педагогіки.

Тема 1. Педагогіка як наука про освіту.

Об'єкт, предмет і функції педагогіки. Система педагогічних наук. Зв'язки педагогіки з іншими науками. Основні категорії педагогіки.

Тема 2. Розвиток і формування особистості.

Поняття про особистість, її розвиток та формування. Роль спадковості, середовища й діяльності в розвитку особистості. Взаємозв'язок зовнішніх і внутрішніх умов розвитку. Внутрішні суперечності як рушійні сили розвитку. Виховання, навчання та розвиток особистості.

Тема 3. Вікова періодизація та індивідуальні особливості розвитку особистості.

Вікова періодизація розвитку особистості. Вікові особливості психічного та фізичного розвитку особистості. Індивідуальні особливості учнів, їх урахування в процесі навчання та виховання.

Змістовий модуль 2.

Історія педагогіки.

Тема 4. Розвиток педагогічних ідей у Європі.

Антична педагогіка: виховання і школа в античному світі. Особливості освітньої практики та педагогічної думки в епоху середньовіччя. Школа і педагогічна думка в епохи Відродження та Реформації. Педагогічні ідеї періоду Просвітництва в Європі. Становлення та розвиток класичної європейської педагогіки. Основні теорії європейської освіти нового часу.

Тема 5. Історія українського шкільництва педагогіки.

Виховання і навчання у первісних і родових племенах на території України. Культурний та освітній розквіт Київської Русі (період княжої доби). Пам'ятки педагогічної думки Київської Русі. Освіта та розвиток педагогічної думки в епоху культурного відродження України (XVI–XVIII ст.). Українська освіта та педагогіка наприкінці XVIII – на початку XX ст. Загальна характеристика сучасного стану освіти в Україні. Використання потенціалу козацької педагогіки в умовах військового стану.

Змістовий модуль 3.

Дидактика (теорія навчання).

Тема 6. Розвиток і сучасні проблеми дидактики.

Виникнення і становлення дидактики як науки. Сутність дидактики. Дидактичні системи. Зв'язки з іншими науковими галузями. Категоріальний апарат дидактики (викладання, учіння, навчання, освіта, знання, вміння, навички, компетентності, мета, зміст, організація, форма, метод, засіб, результат).

Тема 7. Освітня система України та зміст освіти.

Загальна характеристика освітньої системи України. Основні положення Концепції профільного навчання. Поняття про зміст освіти. Компоненти змісту освіти.

Тема 8. Структура навчального процесу, дидактичні закономірності та принципи.

Сутність навчального процесу як активної взаємодії педагога і учня. Структура й організація освітнього процесу. Поняття про дидактичні закономірності. Загальнодидактичні принципи.

Тема 9. Форми і методи навчання. Сучасні освітні технології.

Загальна характеристика форм організації навчання. Методи навчання: поняття про методи, класифікація методів. Характеристика методів організації навчально-пізнавальної діяльності. Поняття про освітні технології. Сучасні освітні технології: особистісно орієнтовані (колективної розумової діяльності, контекстного навчання, проектного навчання), проблемного навчання, інформаційно-комунікаційні тощо.

Змістовий модуль 4.

Теорія виховання.

Тема 10. Зміст і структура виховного процесу.

Суть процесу виховання, як важливої складової педагогічного процесу. Основні функції та компоненти виховного процесу. Структура процесу виховання, його мета і завдання. Основні напрями виховання (розумове, моральне, екологічне, статеве, правове, трудове, фізичне, естетичне) та їх загальна характеристика. Поняття про виховні системи. Критерії оцінювання вихованості особистості.

Тема 11. Основні закономірності, принципи і напрями виховання.

Основні закономірності виховання. Принципи виховання. Національні принципи виховання.

Тема 12. Методи і форми виховної роботи.

Поняття про методи, прийоми, засоби, способи виховання. Класифікація методів виховання. Аналіз методів виховного впливу. Загальна характеристика організаційних форм виховної роботи. Оцінювання результатів виховання.

7. Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота є невід'ємною складовою успішного опанування курсу. Вона передбачає вивчення лекційного матеріалу курсу, розміщеного у «Віртуальному університеті», самостійне опанування низки визначених викладачем питань, тестування рівня знань, а також виконання індивідуальних завдань.

Питання для самостійного опрацювання:

Тема 1. Педагогіка як наука про освіту.

Педагогічний процес. Освіта, освітні цілі, зміст освіти, якість освіти. Навчання і виховання як складові педагогічного процесу. Роль учителя в навчальному процесі. Поточне та перспективне планування педагогічного процесу. Педагогічний вплив на пізнавальну діяльність учнів.

Тема 2. Розвиток і формування особистості.

Поняття «індивід», «особистість», «індивідуальність». Аналіз чинників розвитку людини. Основні об'єктивні та суб'єктивні чинники формування особистості, їх особливості та взаємозв'язок. Теорії розвитку і формування особистості. Проблема успадкування задатків, інтелектуальних і моральних якостей.

Тема 3. Вікова періодизація та індивідуальні особливості розвитку особистості.

Психологічна та педагогічна вікові періодизації. Акселерація та причини, що її зумовлюють. Педологія і генетика. Психічний, фізичний, соціальний і духовний розвиток особистості. Роль спілкування у розвитку особистості. Діяльність особистості як чинник її розвитку. Взаємозумовленість процесів виховання і розвитку. Активна позиція особистості та її роль у процесі розвитку і виховання.

Тема 4. Розвиток педагогічних ідей у Європі.

Предмет і завдання історії педагогіки. Філософсько-педагогічна думка в античних суспільствах (Сократ, Платон, Аристотель, Демокрит, Цицерон, Квінтіліан). Особливості освітньо-виховної практики в епоху середньовіччя (Фома Аквінський і П'єр Абеляр). Погляди на освіту представників Відродження (Т. Мор і Т. Кампанелла, Ф. Рабле, Е. Роттердамський, М. Монтень). Дидактика Я.-А. Коменського. Видатні діячі епохи Просвітництва в Європі (Дж. Локк, Ж.-Ж. Руссо). Педагоги-класики періоду кінця XVIII – XIX ст. (Й. Песталоцці, Й. Герbart, Ф. Дістерверг, Ф. Фребель). Теорії європейської освіти нового часу (Г. Кершенштейнер, Дж. Дьюї, М. Монтесорі, Р. Штайнер та ін.).

Тема 5. Історія українського шкільництва і педагогіки.

Засоби, шляхи та форми народного виховання дітей і молоді. Діяльність братських шкіл; Острозька та Києво-Могилянська академії; козацька педагогіка. Видатні діячі української освіти (Петро Могила, Іван Федоров, Григорій Сковорода). Стан освіти в Україні у складі Російської імперії та на західноукраїнських землях (О. Духнович, Ю. Федькович, А. Волошин). Видатні українські педагоги XIX – поч. XX ст.: К. Ушинський, Х. Алчевська, І. Франко, С. Русова,

Г. Ващенко, І. Огієнко, А. Макаренко. Педагогічні ідеї К. Ушинського. Становлення національної системи освіти. Г. Ващенко та його педагогічна спадщина. Теорія і практика колективного виховання А. Макаренка. Педагогічна система В. Сухомлинського.

Тема 6. Розвиток і сучасні проблеми дидактики.

Історичний аспект розвитку дидактики. Характерні ознаки процесу навчання: двосторонній характер, спільна діяльність педагога та учня, керівництво з боку вчителя; спеціальна планомірна організація та управління; цілісність та єдність; відповідність закономірностям вікового розвитку учнів; управління розвитком і вихованням учнів.

Тема 7. Освітня система України та зміст освіти.

Закон України «Про освіту». Система освіти в державі: дошкільна освіта; загальна середня освіта; професійна освіта. Післядипломна освіта. Неформальна освіта.

Поняття про зміст освіти. Компоненти змісту освіти. Чинники, що зумовлюють формування змісту освіти: потреби, соціальні та наукові досягнення, можливості учнів, державна стратегія, гуманізація, інтеграція тощо. Наукові вимоги до змісту освіти, теорії його відбору: дидактичного утилітаризму, структуралізму, алгоритмізації, дидактичного енциклопедизму. Реалізація змісту освіти в сучасних закладах освіти: навчальний план, навчальна програма. Вимоги до навчальної літератури.

Тема 8. Структура навчального процесу, дидактичні закономірності та принципи.

Особливості сучасної дидактики. Викладання й учіння – основні складові педагогічної взаємодії. Структурні компоненти процесу навчання. Основні функції навчального процесу та шляхи їх реалізації. Співвідношення понять навчання та пізнання. Система контролю за рівнем засвоєння змісту освіти у процесі навчання. Компоненти і функції контролю. Види контролю пізнавальної діяльності учнів. Вимоги до контролю за рівнем засвоєння змісту освіти. Критерії і системи оцінювання.

Системи дидактичних принципів.

Тема 9. Форми і методи навчання. Сучасні освітні технології.

Урок – основна форма роботи: дидактичні (освітні), розвивальні вимоги. Типи і структура уроків. Характеристика методів організації навчально-пізнавальної діяльності. Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності. Група методів за логікою передачі і сприймання навчальної інформації. Методи за рівнем самостійності учнів і за ступенем керівництва навчальною роботою. Види контролю в педагогічному процесі. Функції перевірки навичок, знань і вмінь. Методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності. Бінарні методи навчання. Вибір методів навчання. Вимоги щодо оптимального поєднання методів. Класифікація та характеристика засобів навчання.

Тема 10. Зміст і структура виховного процесу.

Категорії виховання. Об'єктивні та суб'єктивні чинники виховного процесу. Цілі виховання. Історичний характер виховання. Виховання як спеціально організований і систематично здійснюваний вплив. Виховання як взаємодія. Етапи процесу виховання. Самовиховання як діяльність, спрямована на самовдосконалення особистості. Засоби виховного впливу на особистість. Спартанська система виховання. Афінська система виховання. Релігійна система виховання. Лицарське виховання. Виховання джентльмена за Д. Локком. Система виховання А. С. Макаренка.

Тема 11. Основні закономірності, принципи і напрями виховання.

Загальна характеристика принципів виховання. Національний характер виховання. Виховний ідеал. Комплексний підхід у вихованні.

Тема 12. Методи і форми виховної роботи.

Прийоми виховання як складова методу. Вибір методів виховання: причини, що визначають адекватний вибір методів виховання. Методи формування свідомості особистості. Методи організації діяльності, спілкування та формування досвіду суспільної поведінки. Методи стимулювання діяльності та поведінки. Методи самовиховання.

З метою закріплення знань та отриманих практичних навичок здобувачі освіти виконують **індивідуальні завдання** (за бажанням). За рішенням кафедри передбачено індивідуальні завдання у вигляді есе – самостійної творчої роботи, де у вільній формі висловлюються особисті думки на запропоновану тему на підставі опрацьованого матеріалу. Есе виконуються в рукописному вигляді обсягом 5–7 сторінок за темою, яка обирається з поданого нижче переліку або індивідуальною темою, погодженою з викладачем. Перевірку виконання есе проводить викладач наприкінці курсу.

Тематика індивідуальних завдань:

1. Інноваційна спрямованість сучасної педагогічної науки.
2. Методи навчання як один з найважливіших компонентів педагогічного процесу.
3. Характеристика методів і форм організації навчання в історичному контексті.
4. Вплив об'єктивних і суб'єктивних чинників на вибір методів і технологій навчання.
5. Діагностика, прогнозування, планування навчальних занять.
6. Дидактичний потенціал профільної організації навчання в середній освіті.
7. Основні параметри, за якими оцінюється розвиток навчальної діяльності.
8. Залежність цілей виховання від стану та перспектив розвитку суспільства.
9. Умови реалізації інноваційних та комп'ютерно орієнтованих навчальних технологій.
10. Характеристика інтерактивних технологій («Велике коло», «Акваріум», «Мозковий штурм», рольві ігри тощо).
11. Сутність і специфіка організації творчої діяльності учнів.
12. Механізми організації творчої навчально-пізнавальної діяльності.
13. Шляхи розв'язання проблеми розвитку творчих здібностей учнів.
14. Створення інноваційного середовища шкільної освіти.
15. Управління інноваційною педагогічною діяльністю.
16. Алгоритмічний підхід до навчання.
17. Готовність педагога до інноваційної професійної діяльності як його важлива професійна якість.
18. Розвиток інноваційної поведінки педагога.
19. Система проектування освітнього процесу (змістова характеристика, об'єкт та суб'єкт педагогічного проектування, організаційно-педагогічні умови і компоненти проектування).
20. Проектна діяльність у позаурочній виховній діяльності (основні етапи розроблення проекту, види проектів та їх характеристика).
21. Суб'єкт-суб'єктні відносини в освітньому процесі.

8. Форми і методи навчання

Навчання здобувачів вищої освіти відбувається відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу у ЛДУ БЖД» https://ldubgd.edu.ua/sites/default/files/1_nmz/polozhennya_pro_organizaciyu_osvitnogo_procesu_ldu_bzhd_nova_redakciya_10.2020.pdf. Основні **форми** організації навчання: лекції (лекція з елементами пояснення; лекція-бесіда; лекція-презентація; лекція-демонстрація; проблемна лекція; лекція-дискусія), семінарські заняття (семінар-опитування; семінар-дискусія) з поточним контролем, консультації, самостійна робота (вивчення лекційного матеріалу курсу, розміщеного у «Віртуальному університеті», та самостійне опанування навчального матеріалу за визначеними викладачем завданнями з поточним контролем у вигляді тестування). Передбачено виконання індивідуальних завдань – есе на актуальні психолого-педагогічні теми.

Із метою забезпечення максимального засвоєння здобувачами освіти матеріалу курсу використовуються такі **методи**:

методи організації та реалізації навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні (пояснення; бесіда; проблемний виклад; дискусія);
- наочні (комп'ютерна презентація; демонстрування наочних матеріалів; застосування опорних сигналів; використання конспектів);

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

– практичні методи (вправи; підготовка перзентацій; елементи практичних завдань; спостереження).

методи стимулювання та мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- проблемний виклад матеріалу;
- моделювання педагогічних ситуацій;
- мозковий штурм;
- метод опори на життєвий досвід, кейс-метод;
- навчальні дискусії;
- частково-пошуковий метод.

методи контролю та самоконтролю ефективності діяльності здобувачів освіти:

- усного контролю (індивідуальне та фронтальне усне опитування, виступ з рефератом, виступ з презентацією, відповідь під час семінару);
- письмового контролю (тестування, письмове опитування, виконання індивідуального завдання – есе-рефлексія);
- самоконтролю та взаємоконтролю (самоперевірка за допомогою відповідей на контрольні питання лекційного курсу, самотестування у «Віртуальному університеті», аналіз відповідей одногрупників і самоаналіз);
- оцінювання результатів неформальної освіти здобувачів, одержаних поза освітнім процесом у ЗВО.

На лекціях застосовуються аналітичний, індуктивний і дедуктивний методи вивчення матеріалу, інтерактивні методи педагогічної взаємодії. Структура семінарського заняття містить: письмово підготовлені та презентовані виступи-доповіді, обговорення вузлових питань, окремі практичні завдання (в разі потреби), дискусії, підведення підсумків.

9. Технічне та програмне забезпечення /обладнання

Ноутбук, мультимедійний проектор, програмне забезпечення MS Office (Teams, PowerPoint, Word, Excel, Maple), електронне навчальне середовище «Віртуальний університет» (на базі платформи Moodle).

10. Система оцінювання

Оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти регулюється «Положенням про порядок та критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ЛДУ БЖД» [https://ldubgd.edu.ua/sites/default/files/1_nmz/nakazy/polozh_ldubzhd_poryadok_ocinyuvannya .pdf](https://ldubgd.edu.ua/sites/default/files/1_nmz/nakazy/polozh_ldubzhd_poryadok_ocinyuvannya.pdf). Контроль і оцінювання рівня компетентності та відповідності програмних результатів здійснюється згідно з кредитно-модульною системою організації освітнього процесу за національною (чотирибальною) шкалою, відповідно до Додатку Б «Положення...», і складається з двох етапів: поточного та підсумкового, результати яких інтегруються в підсумковій оцінці.

Поточний контроль

Поточний контроль проводиться на семінарських заняттях у терміни, які визначаються календарним планом. Мета поточного контролю – виявити рівень знань здобувачів із розділів дисципліни, а саме оцінити ступінь розуміння та засвоєння теоретичного і практичного матеріалу, здатності осмислити зміст теми, умінь публічно презентувати певний матеріал, виконати завдання, передбачені для самостійного опрацювання.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань і вмінь, а також їх корегування. Оцінювання здійснюється за національною шкалою – «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно». Викладач вносить оцінки до журналу обліку роботи академічної групи (поточна успішність). Результати поточного контролю (**максимально 50 балів**) ураховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» на поточному контролі, зобов'язаний її

перескласти.	
Вид робіт	Формат проведення та норми оцінювання
робота на семінарському занятті	Контроль відбувається шляхом оцінювання виступів, урахування активності під час колективних дискусій і обговорень. За роботу на семінарських заняттях протягом семестру можна отримати до 30 балів.
самостійна робота; виконання тестів	В якості контролю передбачено виконання тестових завдань за кожною темою, розв'язання яких сумарно оцінюється до 10 балів. Успішне виконання всіх тестових завдань, а також підсумкового тесту (не нижче 51) у «Віртуальному університеті» є підтвердженням виконання завдань самостійної роботи здобувача освіти й умовою допуску до іспиту.
індивідуальна робота	Здобувачі освіти мають можливість презентувати поглиблене вивчення матеріалу навчальної дисципліни шляхом написання одного есе. Перелік тем подано в електронному курсі «Віртуального університету». Виконання есе оцінюється до 10 балів

Критерії поточного контролю

Оцінювання поточних результатів (виконання завдань, винесених на семінар) проводять за такими показниками (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого):

– завдання не виконано або виконано в недостатньому обсязі	0–35%
– завдання виконано частково, містить суттєві помилки наукового та методичного характеру	36–50%
– завдання виконано повністю, але допущені окремі недоліки (у змісті, висновках)	51–60%
– завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (у прикладах, в оформленні), відповіді на уточнювальні запитання викладача не точні	61–70%
– завдання виконано правильно, вчасно, зауваження не принципові, однак відповіді на уточнювальні запитання викладача не завжди обґрунтовані, не повні	71–80%
– завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень, відповіді на уточнювальні запитання викладача змістовні, аргументовані	81–90%
– у виконанні виявлено ґрунтовну підготовку, висловлено власну точку зору, підкріплену сучасною науковою аргументацією, дано вичерпні відповіді на всі запитання	91–100%

Виконання есе оцінюється за якістю таких його компонентів:

- 1) відповідність змісту темі – 0–1 бала;
- 2) структурна повнота та логічність викладу – 0–3 бала;
- 3) аргументованість висновків – 0–3 бала;
- 4) оригінальність роботи і культура посилань на джерела – 0–2 бала;
- 5) грамотність та охайність оформлення – 0–1 бала.

Підсумковий контроль

Підсумковий контроль здійснюється наприкінці семестру шляхом складання екзамену та має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти знань, умінь та інших компонентів компетентності з навчальної дисципліни.

До екзамену допускаються здобувачі, які відпрацювали не менше 50 % пропусків і виконали підсумкові тести в середовищі «Віртуальний університет» (оцінка «задовільно» та вище).

Екзамен (**максимально 50 балів**) складається з двох письмових завдань із переліку, поданого у «Віртуальному університеті».

Критерії підсумкового контролю

Підсумковий контроль здобувача освіти проводять за показниками повноти, відповідності, обґрунтованості, структурної логічності й аргументованості відповідей із кожного питання:

– не володіє навчальним матеріалом, не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань і практичних завдань; не відповів на жодне додаткове питання	0 балів
---	---------

– частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст питань, допускає при цьому суттєві помилки; правильно відповів на окремі додаткові питання	1–5 балів
– не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно, поверхово викладає його, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань, допускає суттєві неточності; правильно відповів на менше половини додаткових питань	6–10 балів
– у цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування й аргументації, без використання необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки; правильно відповів на половину додаткових питань	11–15 балів
– достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу; однак не вистачає достатньої глибини й аргументації, допускаються окремі несуттєві неточності та незначні помилки; правильно відповів на більшість додаткових питань	16–20 балів
– у повному обсязі володіє матеріалом, вільно, самостійно й аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу; правильно відповів на всі додаткові питання	21–25 балів
<p>Викладач може ставити додаткові питання; кожна відповідь оцінюється до 5 балів.</p> <p>Якщо здобувач вищої освіти не був присутній на екзамені, викладач ставить у відомість відмітку «не з'явився». Здобувач освіти, який не був присутній на екзамені або отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання відбувається не більше двох разів: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить начальник кафедри і 2–3 науково-педагогічних працівника.</p> <p>Недопущені до екзамену здійснюють перескладання в терміни, передбачені для усунення академічної заборгованості.</p>	
<p style="text-align: center;">Підсумкове оцінювання</p> <p>Під час підсумкового оцінювання враховується поточно-накопичувальна інформація, зареєстрована в журналі обліку роботи академічної групи. Підсумкова оцінка обчислюється як сума рейтингових оцінок (балів) поточного (max 50 балів) і підсумкового (max 50 балів) контролю за 100-бальною шкалою, яка переводяться в національну шкалу та шкалу ЄКТС.</p>	
<p>Інтерпретація підсумкового оцінювання:</p> <p>«відмінно» (А, 91–100) – здобувач повністю оволодів програмою навчальної дисципліни на найвищому рівні – дає вичерпні, обґрунтовані, теоретично та практично правильні відповіді не менш ніж на 91% питань, опанував рекомендовану літературу, демонструє поглиблене знання матеріалу, проводить узагальнення та висновки, досконало оформлює завдання, виявляє активність, самостійність і креативність у виконанні поставлених завдань, прагне до вивчення позапрограмного матеріалу та опанування міждисциплінарних знань;</p> <p>«дуже добре» (В, 81–90) – здобувач оволодів програмою навчальної дисципліни на високому рівні – дає обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді не менш ніж на 81% питань, опанував рекомендовану літературу, демонструє знання матеріалу, формулює висновки, охайно оформлює завдання, виявляє активність і самостійність, проте допускає окремі неточності;</p> <p>«добре» (С, 71–80) – здобувач в основному оволодів програмою навчальної дисципліни на продуктивному рівні – володіє знаннями матеріалу, знаходить правильні відповіді не менш ніж на 71% питань, але допускає незначні помилки у формулюванні термінів, категорій і вирішенні завдань, проте за допомогою викладача швидко виправляється; активний у виконанні завдань;</p> <p>«задовільно» (D, 61–70) – здобувач показав задовільні результати оволодіння навчальною програмою дисципліни на репродуктивному рівні – дає правильну відповідь не менше ніж на 71% питань, однак вони не завжди обґрунтовані, неповні; у відповідях допускає помилки, які здатен виправити; виступає за темою завдань, бере задовільну участь у груповій роботі;</p> <p>«достатньо» (Е, 51–60) – здобувач виявив мінімально достатній рівень знань із дисципліни,</p>	

необхідний для продовження навчання – вивчив основні терміни курсу й орієнтуються в базовому матеріалі, дає правильну відповідь не менше ніж на 61% питань, однак вони недостатньо обґрунтовані, невичерпні; допускає помилки, які виправляє за допомогою викладача; недостатньо виступає за темою завдань, майже не бере участі у груповій роботі;

«незадовільно з можливістю повторного складання» (FX, 36–50 балів) – здобувач дає правильну відповідь не менше ніж на 36% питань, однак вони необґрунтовані, невичерпні, допускає грубі помилки, індиферентно виявляє себе під час виконання групових завдань, має поверхневе уявлення про навчальний матеріал, не здатен ним оперувати;

«незадовільно з обов’язковим повторним курсом» (F, 0–35 балів) – здобувач дає правильну відповідь менше ніж на 35% питань, при цьому відповіді необґрунтовані, невичерпні, допускає грубі помилки, цілковито індиферентно або негативно виявляє себе під час групових завдань, відсутні суттєві уявлення про зміст курсу, загалом не володіє матеріалом у необхідному обсязі.

Підсумкові оцінки виставляються публічно та вносяться до екзаменаційної відомості, залікової книжки (позитивні результати) здобувача в національній, 100-бальній шкалі та шкалі ЄКТС відповідно до співвідношень, прийнятих у ЛДУБЖД. Шкала переведення балів у підсумкову оцінку подана в Таблиці 1.

Таблиця 1 – Шкала оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, диференційованого заліку, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
91–100	A	відмінно	зараховано
81–90	B	дуже добре	
71–80	C	добре	
61–70	D	задовільно	
51–60	E	достатньо	
36–50	FX	незадовільно (з можливістю повторного складання)	не зараховано
0–35	F	незадовільно (з обов’язковим повторним курсом)	

11. Політика курсу

Політика курсу полягає в послідовному та цілеспрямованому здійсненні освітнього процесу на засадах прозорості, доступності, наукової обґрунтованості, методичної доцільності, академічної доброчесності, дисциплінованості та відповідальності всіх учасників. Виконання навчальних завдань і робота в курсі має відповідати вимогам «Кодексу академічної доброчесності та корпоративної культури ЛДУ БЖД» https://ldubgd.edu.ua/sites/default/files/1_nmz/nakazy/kodeks_akademichnoyi_dobrochesnosti_ta_korpo.pdf.

Академічні очікування від здобувачів освіти – своєчасне виконання завдань, передбачених силабусом дисципліни; обов’язкове відвідування та виконання семінарських занять і завдань самостійної роботи. Рекомендується:

- не пропускати заняття без поважної причини та не запізнюватися;
- брати активну участь в освітньому процесі, вести конспекти лекцій, семінарських занять, готувати теоретичний та практичний матеріал, презентації до виступів, виконувати передбачені курсом вправи, вирішувати тестові завдання;
- брати участь в опрацюванні семінарських питань (доповнення, відповідь на питання викладача, висловлення своєї обґрунтованої точки зору під час обговорення проблемних питань)
- здійснювати самостійну підготовку до занять відповідно до затвердженого плану;
- складати згідно з графіком поточний контроль (тести, індивідуальні завдання) з дисципліни;

Дотримання принципів академічної доброчесності:

- всі завдання поточного та підсумкового контролю виконувати самостійно без допомоги сторонніх осіб;
- дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- на праці інших авторів використовувати лише з належно оформленим цитуванням – у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей посилаються на перевірені джерела інформації;
- для оцінювання надавати лише результати власної роботи;
- надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.
- не допустимо вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити/покращити результати інших здобувачів освіти;
- не допустимо оприлюднювати (публікувати) відповіді на питання, які використовуються в рамках курсу для оцінювання знань здобувачів освіти.

За порушення академічної доброчесності (плагіат, фальсифікація, списування, обман тощо) здобувачі освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (тестове завдання, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного курсу; відрахування з Університету.

Поведінка в аудиторії:

- дотримуйтесь вимог законодавства, Статуту та правил внутрішнього розпорядку ЛДУБЖД;
- виконуйте вимоги з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки, передбачені відповідними правилами та інструкціями
- дотримуйтесь дисципліни під час освітнього процесу – поважаєте працю викладачів, товаришів по навчанню та себе;
- не допустимі запізнення на лекцію та інші заняття; викладач має право не допустити до заняття здобувача, що запізнився;
- не припустимо відволікатись на розмови, користуватись мобільними телефонами та іншими гаджетами, порушувати дисципліну в будь який інший спосіб; викладач має право відсторонити від заняття здобувача, що порушує дисципліну і не реагує на зауваження;
- користування пристроями (гаджетами) для доступу до мережі Інтернет дозволене лише під час семінарських/практичних занять за вказівкою чи дозволом викладача для виконання тестових завдань і використання додаткових програм в освітніх цілях;
- прислухайтесь до думки колег; поважаєте людську гідність;
- дотримуйтесь норм культури мовлення;
- демонструйте самостійність, ініціативу, творчі здібності тощо.

Політика щодо пропусків занять. Пропуски занять без поважної причини не допустимі. У разі пропуску з поважних причин лекційних занять їх необхідно відпрацювати у двотижневий термін. Пропущені лекції відпрацьовують у позааудиторний час (під час консультації викладача) шляхом усного/письмового опитування за змістом лекції або тестування у Віртуальному університеті.

Відпрацювання пропущених чи незадовільно оцінених семінарських занять відбувається за умови попереднього ознайомлення з матеріалами лекцій і виконання завдань, запропонованих викладачем (можуть відрізнятись від тих, що готували одногрупники).

Політика щодо термінів виконання завдань і ліквідації академічної заборгованості: терміни виконання завдань вказуються в електронному курсі «Віртуального університету». Роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Відпрацювання академічної заборгованості з дисципліни можливо до дня проведення підсумкового контролю (відповідно до розкладу).

Недопущені до підсумкового контролю здобувачі освіти здійснюють Perezdachu в терміни, відведені для усунення академічної заборгованості у два етапи: 1) заборгованість із поточного контролю; 2) заборгованість із підсумкового контролю. Ліквідація заборгованості поточного контролю відбувається шляхом виконання тестових завдань і підготовки рефератів із навчального

матеріалу (3–5 рукописних сторінок) згідно з тематичним планом курсу. У разі позитивної оцінки на наступний день призначається ліквідація заборгованості з підсумкового контролю у форматі перездачі екзамену.

12. Рекомендована література

12.1. Основна:

1. Бех І. Д. Виховання особистості : у 2 кн. / І. Д. Бех. Кн. 1 : Особистісно орієнтований підхід : теоретико-технологічні засади. К. : Либідь, 2003. 280 с.
2. Бондар В.І. Дидактика. К., Либідь, 2005. 321 с.
3. Ващенко Г. Г. Загальні методи навчання. К. : Укр. вид. спілка, 1997. 415 с.
4. Волкова Н. П. Педагогіка : посіб. для студ. вищ. навч. закладів. К. : Академія, 2001. 567 с.
5. Галузяк В. М. Педагогіка : навч. посіб. / В. М. Галузяк, М. І. Сметанський, В. І. Шахов. Вінниця : Вид-во ТОВ «Планер», 2012. 400 с.
6. Козяр М. М., Коваль М. С. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. Київ : Знання, 2013. 327 с.
7. Концепція профільної школи. *Управління освітою*. 2015. № 5. С. 3–7.
8. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка. : навч. посіб. 3-є вид., доп. К. : 2001. 608 с.
9. Нова українська школи. *Освіта України*. 23 серпня 2016 р.
10. Руденко Л. А. Основи психології та педагогіки : навч. посіб. Львів : ЛДУ БЖД, 2020. 146 с.
11. Фіцула М. М. Педагогіка : навч. посіб. для студ. вузів. К. : Академія, 2005. 560 с.
12. Ягупов В. В. Педагогіка : навч. посіб. К. : Либідь, 2002. 560 с.

12.2. Додаткова:

1. Васянович Г. П. Педагогічна етика : навч. посібн. Львів : «Норма», 2005. 344 с.
2. Варій М. Й., Козяр М. М., Коваль М. С. Військова психологія і педагогіка : посіб. Львів : Сполом, 2003. 624 с.
3. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. К.: Либідь, 1997. 374 с.
4. Гуревич Р. С. Інформаційно-комунікаційні технології в навчальному процесі та наукових дослідженнях : навч. посіб. К. ; Вінниця : Планер, 2005. 366 с.
5. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. К. : Академвидав, 2004. 352 с.
6. Зязюн І. А. Філософія педагогічної дії : монографія. Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2008. 608 с.
7. Литвин А. В. В. О. Сухомлинський як приклад життєвого шляху педагога. *Василь Сухомлинський : наукові праці / упор. та наук. ред. П. Сікорський, Д. Герцюк*. Львів : Бадікова Н. О., 2018. С. 244–249.
8. Литвин А. В. Методологічні засади поняття «педагогічні умови» : практ. посібник. 2-е вид., доп. і перероб. Львів : ЛДУБЖД, 2018. 88 с.
9. Литвин А. В. Особистісно орієнтована підготовка майбутніх педагогічних працівників. *Higher education institutions as a medium for the formation of a new generation of pedagogical workers : internship proceedings*, Sandomierz, June 11–15, 2018. Sandomierz, 2018. S. 44–48.
10. Литвин А., Соловійов В. Профільне навчання : аналіз стратегій та шляхи розвитку. *Освіта для сучасності = Edukacja dla współczesności : зб. наук. пр. : у 2 т. К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. Т. 1. С. 406–414.*
11. Литвин А. В., Руденко Л. А. Принцип наступності в контексті сучасної парадигми освіти. *Вісник Львівського державного університету безпеки життєдіяльності*. Львів : ЛДУ БЖД, 2016. Вип. 14. С. 237–243.
12. Литвин А., Руденко Л., Федюк Г. Методичні особливості розвитку педагогічної майстерності вчителів у процесі професійного самовдосконалення. *V Всеукраїнський педагогічний конгрес : зб. наук. пр.* Львів : Сполом, 2020. С. 108–118.
13. Пометун О. І. Навчання в дії : навч.-метод. посіб. К. : Вид-во АПН, 2003. 71 с.

12.3. Інформаційні ресурси:

1. Віртуальний університет ЛДУ БЖД. URL: <http://virt.ldubgd.edu.ua/>
2. Національна академія педагогічних наук України : сайт. URL: <http://naps.gov.ua/>
3. Педагогіка / Литвин Андрій Вікторович. URL: <http://virt.ldubgd.edu.ua/course/view.php?id=1609&notifyeditingon=1>
4. Міністерство освіти і науки України : сайт URL: <http://mon.gov.ua/>
5. Закон України «Про освіту». URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>.
6. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки. URL: <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>.

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

Розглянуто на засіданні кафедри практичної психології та педагогіки
протокол від «01» 09 2023 № 1

РОЗРОБНИК

Професор кафедри практичної психології та педагогіки
доктор педагогічних наук, професор

\

_____ Андрій ЛИТВИН
«01» 09 2023 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Начальник кафедри практичної психології та педагогіки
доктор психологічних наук, професор

_____ Роксолана СІРКО
«01» 09 2023 р.

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми «Практична психологія»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

ПОГОДЖЕНО

Заступник начальника навчально-наукового
інституту психології та соціального захисту

_____ Роман ЯРЕМКО
«01» 09 2023 р.

_____ Ірина БАБІЙ
«01» 09 2023 р.

Дата актуалізації					
Підпис					
Ім'я, прізвище завідувача кафедри					